

RASPRAVA O PRIJEDLOGU POMORSKOG ZAKONIKA

Dorothea Ćorić
znanstveni asistent
Jadranski zavod HAZU

primljeno (received) :
10.03.1993.

Ministarstvo pomorstva, prometa i veza te Jadranski Zavod HAZU organizirali su u Rijeci 2. ožujka 1993. raspravu o prijedlogu novog Pomorskog zakonika Republike Hrvatske.

Rasprava je održana u prostorijama CROATIA LINEA uz prisustvo velikog broja predstavnika zainteresirane pomorske javnosti.

Pozdravnim riječima svim sudionicima obratila se dr. Ljerka Mintas-Hodak, zamjenica ministra pomorstva, prometa i veza.

U svom uvodnom govoru, ona je prisutne upoznala s tijekom rada na izradi Zakonika, te izrazila posebnu zahvalnost svim članovima radnih grupa koji su sudjelovali u radu.

U nastavku svog izlaganja osvrnula se na razloge zbog kojih se predlaže donošenje jedinstvenog pomorskog zakonika.

U prvom redu to je, kako je navela dr. Mintas, hitna potreba da se mehanički preuzeti sustav propisa u oblasti pomorske plovidbe koji je važio u bivšoj SFRJ uskladi s odredbama i načelima novog ustavnog poretka Republike Hrvatske i uklopi u duh novog pravnog sustava koji Republika Hrvatska počinje izgrađivati.

Nadalje, dr. Mintas je istaknula da je potrebno uskladiti postojeće propise u oblasti pomorske plovidbe s rješenjima predviđenim u

međunarodnim unifikacijskim instrumentima kojima je Republika Hrvatska pristupila, bilo kao stranka nasljednica bivše SFRJ, bilo kao samostalna suverena država.

U tom pravcu potrebno je uskladiti norme našeg pomorskog prava sa suvremenijim rješenjima novijih međunarodnih konvencija. Kao primjer spomenula je nedavnu ratifikaciju Konvencije o ograničenju odgovornosti za pomorske tražbine iz 1976, te preuzimanje njezinih odredbi u predloženi tekst Zakonika.

Također je napomenula kako je promjena postojećeg pomorskog zakonodavstva potrebna i iz razloga kako bi se otklonila ili smanjila postojeća glomaznost i nepreglednost propisa iz oblasti pomorske plovidbe i odnosa vezanih uz more, a ponegdje bi se uklonile pravne nejasnoće i greške.

Upravo zbog navedenoga, a sa ciljem stvaranja cjelovitog i djelotvornog sustava pomorskopravnih odnosa, prevladalo je mišljenje o donošenju jedinstvenog pomorskog zakonika koji će uređivati javnopravne i imovinskopravne odnose vezane uz plovidbu i more.

Na kraju svog govora dr. Mintas je ukratko iznijela sadržaj predloženog teksta Zakonika te istaknula najosnovnije novine s obzirom na prihvaćenu koncepciju jedinstvenog zakonika. Naglasila je kako Zakonik obuhvaća materiju šest ranijih zakona (Zakona o obalnom moru i epikontinentalnom pojasu, Zakona o pomorskom i vodnom dobru, lukama i pristaništima, Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi, Zakona o sigurnosti plovidbe na moru i unutrašnjim vodama, Zakona o utvrđivanju sposobnosti za plovidbu plutajućih objekata, Zakona o peljarenju), s time što je ona negdje bitno, a negdje donekle promijenjena.

Jedna od najznačajnijih novina, prema riječima dr. Mintas, jest u tome što novi Zakonik neće regulirati materiju unutarnje plovidbe. Odnosi u području unutarnje plovidbe bit će predmet posebnog zakona o unutarnjoj plovidbi.

Nakon uvodnog govora dr. Mintas, započela je rasprava o predloženom tekstu Zakonika.

O dijelu Zakonika koji se odnosi na morske i podmorske prostore Republike Hrvatske raspravljalo se odvojeno.

Uvodno izlaganje podnio je prof. dr. Vladimir-Đuro Degan, voditelj grupe koja je sudjelovala u izradi tog dijela Zakonika. Vrlo živa diskusija vodena je u odnosu na pitanje određivanja ravnih polaznih crta i proglašenja gospodarskog pojasa Republike Hrvatske. Zauzet je stav da je u ovom trenutku prvenstven interes Republike Hrvatske proglašenje njenog gospodarskog pojasa u Jadranskom moru.

Mogućim korekcijama ravnih polaznih crta bit će mjesta tek nakon što i Italija proglasi svoj gospodarski pojas i nakon što Italija i Hrvatska postignu sporazum o njegovu razgraničenju.

Prije rasprave o privatnopravnim odredbama Zakonika sudionicima su izneseni kratki prikazi sadržaja i promjena pojedinih dijelova Zakonika. Tako je prof. dr. Rudolf Capar iznio osnovna obilježja pravnog režima pomorskog dobra, kao i način njegove upotrebe i/ili korištenja, te zaštite pomorskog dobra, a kap. Mario Babić upoznao je prisutne s osnovnim promjenama u dijelu Zakonika koji se odnosi na sigurnost plovidbe. Naglasio je kako je područje sigurnosti plovidbe regulirano vrlo sumarno, s obzirom na to da će većina pitanja biti regulirana posebnim podzakonskim aktima i pravilima Hrvatskog registra brodova.

Prof. dr. Predrag Stanković je ukratko naveo da su odredbe koje se odnose na spašavanje, prestilizirane u duhu suvremenijih rješenja nove Konvencije o spašavanju iz 1989. Na taj način postiže se bolja zaštita morskog okoliša, stimuliranje profesionalnih spašavatelja i takvo reguliranje instituta spašavanja koje odgovara interesima Republike Hrvatske.

Nakon navedenih izlaganja započela je vrlo zanimljiva diskusija. S obzirom na novu definiciju sadržaja pojma pomorskog dobra, a koja bitno sužava područje kopna što je po Zakoniku obuhvaćeno pomorskim dobrom, nije iznenadio veliki broj pitanja u vezi definicije pomorskog dobra, koncesije na pomorskom dobru, naknade za koncesiju, pitanje pravnog statusa objekata izgrađenih na pomorskom dobru i niz drugih.

Kao odgovor na sva pitanja i primjedbe prof.dr.Capar još je jednom naglasio da se pri izradi odredbi o pomorskom dobru pošlo od odredbi Ustava Republike Hrvatske da je pomorsko dobro opće dobro od interesa za Republiku Hrvatsku i da uživa njezinu osobitu zaštitu. Što se tiče primjedbi na sadržaj pomorskog dobra, naročito na definiranje morske obale, prof.dr. Capar je naveo da su redaktori prijedloga Zakonika nastojali ograničiti obalu na uzak pojas kopna, jer je postojeći Zakon o pomorskom dobru, lukama i pristaništima omogućavao da se u pojam pomorskog dobra uključe velike površine. Još jednom je istaknuo da su iz pojma pomorskog dobra isključene luke, te da će status lučkog područja biti uređen posebnim zakonom o lukama.

U nastavku diskusije iznijeto je niz vrlo korisnih i konstruktivnih primjedbi i prijedloga, a posebna pažnja bila je posvećena nekim pitanjima koja su tijekom izrade Zakonika, zbog podijeljenosti mišljenja, ostala otvorena za diskusiju. Izdvojit ćemo samo neka.

U vezi obveznog ili fakultativnog osnivanja fonda ograničene odgovornosti, a koristeći mogućnost koju pruža Konvencija o ograničenju odgovornosti za pomorske tražbine iz 1976, zaključeno je da Zakonik prihvati fakultativno osnivanje fonda. U prilog tome govore i ozbiljni razlozi zaštite financijskih interesa brodarka.

Vrlo živa diskusija vodila se oko pitanja zadržavanja postupovnih odredbi o likvidaciji zajedničke havarije. Naime, prema mišljenju nekih članova radne grupe, predviđanje vrlo preciznih obveza o provođenju postupka likvidacije zajedničke havarije temeljeno je

na pretpostavci da diobna osnova zajedničke havarije ima snagu izvršnog naslova. Međutim, kako je istaknuto, u petnaest godina primjene ZPUP-a ni u jednom slučaju diobna osnova nije bila upotrijebljena kao izvršni naslov za naplatu doprinosa u zajedničku havariju. S obzirom da je bilo i oprečnih mišljenja, na kraju je zaključeno da se prije konačne odluke o brisanju postupovnih odredbi o likvidaciji zajedničke havarije prikupe mišljenja svih brodara.

Dosta pažnje izazvao je i prijedlog da se nadležnost upisa stvarnih prava na brodu prebaci iz sudske u upravnu nadležnost. U prilog tome isticana je potreba hitnosti i efikasnosti takvih postupaka, a činjenica da se u svim gradovima na našoj obali ne nalaze okružni privredni sudovi u čijoj je to nadležnosti, znatno usporava takve postupke. Nakon duže diskusije, mišljenje većine blo je u korist upravnih organa.

Rasprava je zaključena riječima zahvale koje je dr.Mintas uputila svima prisutnima, te ocjenom da će mišljenja, prijedlozi i primjedbe izneseni i raspravljani tijekom diskusije biti od velike koristi i pomoći redaktorima Zakonika prilikom izrade konačnog teksta te njegovog podnošenja u zakonodavni postupak.